Käesolev tekst on üksnes dokumenteerimisvahend ning sel ei ole mingit õiguslikku mõju. Liidu institutsioonid ei vastuta selle teksti sisu eest. Asjakohaste õigusaktide autentsed versioonid, sealhulgas nende preambulid, on avaldatud Euroopa Liidu Teatajas ning on kättesaadavad EUR-Lexi veebisaidil. Need ametlikud tekstid on vahetult kättesaadavad käesolevasse dokumenti lisatud linkide kaudu

►**B**

NÕUKOGU DIREKTIIV 92/66/EMÜ,

14. juuli 1992,

millega kehtestatakse ühenduse meetmed Newcastle'i haiguse tõrjeks

(EÜT L 260, 5.9.1992, lk 1)

Muudetud:

		Euroopa Liidu Teataja		
		nr	lehekülg	kuupäev
►**M1**	Nõukogu Määrus (EÜ) nr 806/2003, 14. aprill 2003	L 122	1	16.5.2003
►**M2**	Nõukogu Direktiiv 2006/104/EÜ, 20. november 2006	L 363	352	20.12.2006
►**M3**	Nõukogu direktiiv 2008/73/EÜ, 15. juuli 2008	L 219	40	14.8.2008
►**M4**	Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2018/597, 18. aprill 2018	L 103	4	23.4.2018

Muudetud:

►**A1**	Akt Austria Vabariigi, Soome Vabariigi ja Rootsi Kuningriigi ühinemistingimuste ja Euroopa Liidu aluslepingutesse tehtavate muudatuste kohta	C 241	21	29.8.1994
►**A2**	Akt Tšehhi Vabariigi, Eesti Vabariigi, Küprose Vabariigi, Läti Vabariigi, Leedu Vabariigi, Ungari Vabariigi, Malta Vabariigi, Poola Vabariigi, Sloveenia Vabariigi ja Slovaki Vabariigi ühinemistingimuste ja Euroopa Liidu aluslepingutesse tehtavate muudatuste kohta	L 236	33	23.9.2003

▼B

NÕUKOGU DIREKTIIV 92/66/EMÜ,

14. juuli 1992,

millega kehtestatakse ühenduse meetmed Newcastle'i haiguse tõrjeks

Artikkel 1

Ilma et see piiraks ühendusesisest kaubandust käsitlevate ühenduse sätete kohaldamist, määratletakse käesoleva direktiiviga ühenduse tõrjemeetmed Newcastle'i haiguse puhangu korral:

a) kodulindude hulgas;

b) kirjatuvide ning teiste kodulindudena peetavate lindude hulgas.

Käesolevat direktiivi ei kohaldata, kui Newcastle'i haigus avastatakse vabalt elavate metslindude hulgas; asjaomane liikmesriik teavitab sel juhul siiski komisjoni kõikidest võetud meetmetest.

Artikkel 2

Käesoleva direktiivi kohaldamisel kasutatakse vajaduse korral nõukogu 15. oktoobri 1990. aasta direktiivi 90/539/EMÜ (kodulindude ja haudemunade ühendusesisest kaubandust ning kolmandatest riikidest importimist reguleerivate loomatervishoiunõuete kohta) ([1]) artiklis 2 määratletud mõisteid.

Kasutatakse ka järgmisi mõisteid:

a) *nakatunud kodulinnud* – kodulinnud:

— kelle puhul on Newcastle'i haiguse esinemine ametlikult kinnitatud pärast volitatud labori tehtud uuringuid, või

— kellel teise või hilisema puhangu korral ilmnevad Newcastle'i haigusele omased kliinilised sümptomid või tapajärgsed kahjustused;

b) *nakatumiskahtlusega kodulinnud* – kodulinnud, kellel esinevad sellised kliinilised haigustunnused või tapajärgsed kahjustused, et Newcastle'i haiguse esinemist võib põhjendatult kahtlustada;

c) *saastumiskahtlusega kodulinnud* – kodulinnud, kes otseselt või kaudselt võivad olla kokku puutunud Newcastle'i haiguse viirusega;

d) *vedelad toidujäätmed* – köökidest ja restoranidest või liha kasutavast tööstusest pärit jäätmed;

e) *pädev asutus* – pädev asutus direktiivi 90/425/EMÜ ([2]) artikli 2 lõikes 6 määratletud tähenduses;

f) *riiklik veterinaararst* – pädeva asutuse määratud veterinaararst;

([1]) EÜT L 303, 31.10.1990, lk 6. Direktiivi on viimati muudetud direktiiviga 91/496/EMÜ (EÜT L 268, 24.9.1991, lk 56).

([2]) Nõukogu 26. juuni 1990. aasta direktiiv 90/425/EMÜ ühendusesiseses kaubanduses teatavate elusloomade ja toodete suhtes kohaldatava veterinaar- ja zootehnilise kontrolli kohta seoses siseturu väljakujundamisega (EÜT L 224, 18.8.1990, lk 29). Direktiivi on viimati muudetud direktiiviga 91/496/EMÜ (EÜT L 268, 24.9.1991, lk 56).

▼B

g) *kirjatuvi* – tuvi, kes viiakse ära või on mõeldud äraviimiseks tuvilast ning lahtilaskmiseks, et ta saaks vabalt lennata tagasi tuvilasse või mõnda muusse sihtkohta;

h) *tuvila* – kirjatuvide pidamiseks või aretamiseks kasutatav rajatis.

Artikkel 3

Liikmesriigid tagavad, et Newcastle'i haiguse esinemise kahtlusest tuleb viivitamata teatada pädevale asutusele.

Artikkel 4

1. Kui ettevõttes asuvate lindude puhul kahtlustatakse Newcastle'i haigusega nakatumist või saastumist, tagavad liikmesriigid, et riiklik veterinaararst käivitab haiguse esinemise kinnitamiseks või ümberlükkamiseks viivitamata ametliku uurimismenetluse ning eelkõige võtab või laseb võtta laboratoorseteks uuringuteks vajalikud proovid.

2. Kohe, kui nakkuskahtlusest on teatatud, allutab pädev asutus asjaomase ettevõtte ametlikule järelevalvele ning nõuab eelkõige, et:

a) registreeritakse kõik ettevõttes olevad kodulindude kategooriad ning iga kategooria puhul märgitakse surnud lindude arv, kliiniliste tunnustega lindude arv ja haigustunnusteta lindude arv. Registrit ajakohastatakse, nii et see hõlmaks nakkuskahtluse ajal sündinud või surnud linde. Registris olevaid andmeid ajakohastatakse pidevalt, need esitatakse nõudmise korral ning neid võib kontrollida iga kontrollkäigu ajal;

b) kõiki ettevõttes olevaid kodulinde peetakse nende eluruumides või mõnes muus kohas, kus neid on võimalik isoleerida ning vältida kokkupuudet teiste kodulindudega;

c) ettevõttesse ei tooda ja ettevõttest ei viida välja ühtki lindu;

d) igasugune

— inimeste, loomade ja sõidukite liikumine ettevõttesse või sealt välja, ning

— linnuliha või -rümpade, loomatoidu, tööriistade, jäätmete, väljaheidete, sõnniku, allapanu vm Newcastle'i haigust edasi kanda võivate esemete ja materjalide liikumine toimub üksnes pädeva asutuse loal;

e) ettevõttest ei tohi välja viia ühtki muna, v.a munad, mis saadetakse otse ettevõttesse, mis on heaks kiidetud munatoodete tootmiseks ja/või töötlemiseks vastavalt direktiivi 89/437/EMÜ ([1]) artikli 6 lõikele 1, ning mis transporditakse pädeva asutuse antud loa alusel. Kõnealune luba peab vastama I lisas sätestatud nõuetele;

([1]) Nõukogu 20. juuni 1989. aasta direktiiv 89/437/EMÜ munatoodete tootmist ja turuleviimist mõjutavate hügieeni- ja tervishoiuküsimuste kohta (EÜT L 272, 22.7.1989, lk 87). Direktiivi on muudetud direktiiviga 89/662/EMÜ (EÜT L 395, 30.12.1989, lk 13).

▼B

f) lindude majade ning ettevõtte sissekäikude juurde tuleb paigutada sobivad desinfitseerimisvahendid;

g) vastavalt artiklile 7 viiakse läbi episotoloogiline uurimine.

3. Kuni lõikes 2 sätestatud ametlike meetmete kehtestamiseni võtab taudikahtlaste kodulindude omanik või pidaja kõik põhjendatud meetmed, et tagada lõike 2 järgimine, arvestamata punkti g.

4. Pädev asutus võib kohaldada lõikes 2 sätestatud meetmeid teiste ettevõtete suhtes, kui nende asukoht, piirid või kokkupuude taudikahtlase ettevõttega annab põhjust kahtlustada võimalikku saastumist.

5. Lõigetes 1 ja 2 osutatud meetmeid ei tühistata enne, kui riiklik veterinaararst on Newcastle'i haiguse kahtluse välistanud.

Artikkel 5

1. Kui Newcastle'i haiguse esinemine ettevõtte kodulindude hulgas on ametlikult kinnitatud, tagavad liikmesriigid, et pädev asutus nõuab lisaks artikli 4 lõikes 2 loetletud meetmetele järgmiste meetmete võtmist:

a) kõik ettevõttes olevad linnud tapetakse viivitamata kohapeal. Surnud või tapetud linnud ja kõik munad hävitatakse. Need toimingud tehakse nii, et haiguse leviku oht oleks minimaalne;

b) kõik saastuda võinud ained ja jäätmed, nt loomasööt, allapanu või sõnnik, hävitatakse või neid töödeldakse sobivalt. Sellise töötlemisega, mis toimub riikliku veterinaararsti juhiste kohaselt, tagatakse asjaomases materjalis leiduva Newcastle'i haiguse viiruse hävitamine;

c) kui asjaomasest ettevõttest pärit kodulinde on haiguse oletatava peiteaja jooksul tapetud, tuleb asjaomastelt lindudelt pärit liha võimaluse korral üles otsida ja hävitada;

d) oletatava peiteaja jooksul munetud haudemunad, mis on ettevõttest välja viidud, tuleb üles otsida ja hävitada; sellistest munadest juba koorunud linnud võetakse ametliku järelevalve alla; oletatava peiteaja jooksul munetud toidumunad, mis on ettevõttest välja viidud, tuleb võimaluse korral üles otsida ja hävitada, v.a juhul, kui need on eelnevalt nõuetekohaselt desinfitseeritud;

e) pärast punktides a ja b loetletud toiminguid puhastatakse ja desinfitseeritakse kodulindude eluruumidena kasutatavad hooned, nende ümbrus, transpordivahendid ja kogu saastuda võinud varustus vastavalt artikli 11 sätetele;

f) uusi linde ei tooda ettevõttesse vähemalt 21 päeva jooksul pärast punktis e sätestatud toimingute lõppu;

g) vastavalt artiklile 7 viiakse läbi episotoloogiline uurimine.

▼B

2. Pädev asutus võib laiendada lõikes 1 sätestatud meetmeid teistele naabruses asuvatele ettevõtetele, kui nende asukoht, piirid või kokkupuude ettevõttega, kus haiguse esinemine on kinnitatud, annab põhjust kahtlustada võimalikku saastumist.

3. Kui kodulinnukarjas, millel ei ilmne Newcastle'i haiguse kliinilisi tunnuseid, isoleeritakse Newcastle'i haiguse viirus intratserebraalse patogeensuse indeksiga üle 0,7 ja alla 1,2 ning kui artiklis 15 osutatud ühenduse tugilabor on tõestanud, et kõnealune viirusisolaat on pärit Newcastle'i haiguse nõrgestatud elusvaktsiinist, võib pädev asutus teha erandi lõike 1 punktides a–f sätestatud nõuetest, tingimusel et asjaomane ettevõte võetakse 30 päevaks ametliku järelevalve alla, ning peab eelkõige nõudma, et:

— kohaldatakse artikli 4 lõike 2 punktide a, b, d, e ja f sätteid,

— kodulinde ei tohi ettevõttest välja viia, v.a juhul, kui nad viiakse otse pädeva asutuse määratud tapamajja.

Kõnealuse tapamaja eest vastutavale pädevale asutusele tuleb teatada kavatsusest saata linnud sinna tapmiseks ning niipea kui linnud on tapamajja saabunud, tuleb neid hoida ja nad tappa teistest lindudest eraldi.

4. Käesoleva artikli lõikes 3 osutatud lindudelt pärit värskel lihal peab olema direktiivi 91/494/EMÜ artikli 5 lõikes 1 sätestatud tervisemärk.

5. Lõikes 3 ettenähtud sätted vaadatakse läbi, arvestades teadusuuringute arengut ning eesmärgiga võtta vastu ühtlustatud eeskirjad Newcastle'i haiguse vaktsiinide kasutamise kohta ühenduses.

Artikkel 6

Selliste ettevõtete puhul, mis koosnevad mitmest eraldi karjast, võib pädev asutus vastavalt kriteeriumidele, mille komisjon on ette näinud artiklis 25 sätestatud korras, teha erandi artikli 5 lõike 1 nõuetest nakatunud ettevõtte tervete karjade suhtes, tingimusel et riiklik veterinaararst on kinnitanud, et ettevõtte talitlus on selline, et asjaomaseid karju majutatakse, peetakse ja söödetakse täiesti eraldi, nii et viirus ei saa levida ühelt karjalt teisele.

Artikkel 7

1. Episotoloogiline uurimine hõlmab:

— aega, mille jooksul Newcastle'i haigus on võinud asjaomases ettevõttes või tuvilas esineda,

— ettevõttes või tuvilas esineva Newcastle'i haiguse võimalikku päritolu ning muid ettevõtteid või tuvilaid, mis peavad kodulinde, tuvisid või muid kodulindudena peetavaid linde ning mis võisid nakatuda või saastuda samast allikast,

▼B

— inimeste, kodulindude, tuvide või muude kodulindudena peetavate lindude või muude loomade, sõidukite, munade, liha ja korjuste ning mis tahes tööriistade või ainete liikumist, mille käigus võis Newcastle'i haiguse viirus kanduda kõnealusesse ettevõttesse või tuvilasse või sealt välja.

2. Kõikide Newcastle'i haiguse võimalikult kiireks likvideerimiseks vajalike meetmete täielikuks kooskõlastamiseks ja episotoloogilise uurimise läbiviimiseks kehtestatakse kriisikeskus.

Nõukogu võtab komisjoni ettepanekul kvalifitseeritud häälteenamusega vastu riiklikke kriisikeskusi ja ühenduse kriisikeskusi käsitlevad üldeeskirjad.

Artikkel 8

1. Kui riiklikul veterinaararstil on alust kahtlustada, et mõnes ettevõttes olevad kodulinnud on nakatunud inimeste, loomade või sõidukite liikumise tulemusena või mõnel muul viisil, viiakse asjaomases ettevõttes läbi ametlik kontroll vastavalt lõikele 2.

2. Ametliku kontrolli eesmärk on avastada viivitamatult Newcastle'i haiguse kahtlused, lugeda kokku kodulinnud ja jälgida nende liikumist ning vajaduse korral võtta lõikes 3 sätestatud meetmed.

3. Kui ettevõttes viiakse läbi ametlik kontroll vastavalt lõigetele 1 ja 2, keelab pädev asutus kodulindude väljaviimise ettevõttest, v.a juhul, kui linnud viiakse ametliku järelevalve all otse tapamajja viivitamatuks tapmiseks. Enne sellise loa andmist peab riiklik veterinaararst olema kõik kodulinnud kliiniliselt läbi vaadanud, et välistada Newcastle'i haiguse esinemine asjaomases ettevõttes. Käesolevas artiklis osutatud liikumispiirangud kehtestatakse 21 päevaks alates võimaliku nakatumise viimasest kuupäevast; selliseid piiranguid tuleb siiski kohaldada vähemalt seitse päeva.

4. Kui tingimused seda lubavad, võib pädev asutus piirata käesolevas artiklis sätestatud meetmeid ettevõtte ühe osa ja selles olevate lindudega, tingimusel et kõnealuseid linde majutatakse, peetakse ja söödetakse täielikult eraldi ning nende eest kannavad hoolt eraldi töötajad.

5. Kui riiklikul veterinaararstil on alust kahtlustada kirjatuvide nakatumist või tuvilate saastumist Newcastle'i haiguse viirusega, võtab ta kõik vajalikud meetmed, et tagada piirangute kohaldamine asjaomase tuvila suhtes, sh kirjatuvide täielik liikumiskeeld väljapoole tuvilat 21 päeva jooksul.

Artikkel 9

1. Kui Newcastle'i haiguse esinemine ettevõtte kodulindude hulgas on ametlikult kinnitatud, tagavad liikmesriigid, et pädev asutus kehtestab nakatunud ettevõtte ümber ohustatud tsooni, mille raadius on vähemalt 3 kilomeetrit, ning mis asub järelevalvetsoonis raadiusega vähemalt 10 kilomeetrit. Kõnealuste tsoonide kehtestamisel võetakse arvesse Newcastle'i haigusega seotud geograafilisi, halduslikke, ökoloogilisi ja episotoloogilisi tegureid ning seireseadmeid.

▼B

2. Ohustatud tsoonis kohaldatavad meetmed sisaldavad järgmist:

a) tehakse kindlaks kõik asjaomases tsoonis asuvad kodulinde pidavad ettevõtted;

b) kodulinde pidavaid ettevõtteid külastatakse korrapäraselt, tehakse asjaomaste lindude kliiniline läbivaatus ning vajaduse korral võetakse laboriuuringuteks proovid; külastused ja leiud tuleb registreerida;

c) kõiki kodulinde peetakse nende eluruumides või mõnes muus kohas, kus linnud on võimalik isoleerida;

d) ettevõtte sissekäigu ja väljapääsu juures kasutatakse sobivaid desinfitseerimisvahendeid;

e) kontrollitakse kodulinde, linnurümpasid ja -mune käitlevate isikute ning kodulinde, linnurümpasid ja -mune vedavate sõidukite liikumist tsooni sees; üldiselt on keelatud kodulinde transportida, v.a transiitvedu suurematel maanteedel või raudteedel;

f) keelatud on kodulindude ja haudemunade väljaviimine ettevõttest, kus neid hoitakse, v.a juhul, kui pädev asutus on andnud loa transportida:

   i) kodulinnud viivitamata tapmiseks tapamajja, mis soovitatavalt asub nakatunud piirkonnas, või kui see ei ole võimalik, siis pädeva asutuse määratud väljaspool nakatunud piirkonda asuvasse tapamajja. Sellisel kodulinnulihal peab olema direktiivi 91/494/EMÜ ([1]) artikli 5 lõikes 1 sätestatud tervisemärk;

   ii) ühepäevased tibud või munemisvalmis noorkanad järelevalvetsoonis asuvasse ettevõttesse, kus ei ole teisi kodulinde. Liikmesriikidel, kes ei ole suutelised tagama ühepäevaste tibude või munemisvalmis noorkanade transporti järelevalvetsoonis asuvasse ettevõttesse, lubatakse artiklis 25 sätestatud korras lasta kõnealused tibud ja noorkanad transportida väljaspool järelevalvetsooni asuvasse ettevõttesse. Eespool osutatud ettevõtetes tuleb viia läbi ametlik kontroll vastavalt artikli 8 lõikele 2;

   iii) haudemunad pädeva asutuse määratud haudejaama; enne lähetamist tuleb munad ja nende pakendid desinfitseerida.

   Punktides i, ii ja iii lubatud transport peab toimuma otse ning ametliku kontrolli all. Seda lubatakse alles pärast seda, kui riiklik veterinaararst on ettevõttes läbi viinud tervishoiukontrolli. Kasutatavad transpordivahendid tuleb enne ja pärast kasutamist puhastada ja desinfitseerida;

g) keelatud on kasutatud allapanu või linnusõnniku äraviimine või laotamine ilma loata;

([1]) Nõukogu 26. juuni 1991. aasta direktiiv 91/494/EMÜ värske linnuliha ühendusesisest kaubandust ning kolmandatest riikidest importimist reguleerivate loomatervishoiunõuete kohta (EÜT L 268, 24.9.1991, lk 35).

▼B

h) keelatud on messid, turud, näitused ja muud kodulindude või muude lindude kogunemised.

3. Ohustatud tsoonis rakendatakse meetmeid vähemalt 21 päeva jooksul pärast nakatunud ettevõtte esialgset puhastamist ja desinfitseerimist vastavalt artiklile 11. Ohustatud tsoon moodustab seejärel osa järelevalvetsoonist.

4. Järelevalvetsoonis kohaldatavad meetmed sisaldavad järgmist:

a) tehakse kindlaks kõik asjaomases tsoonis asuvad kodulinde pidavad ettevõtted;

b) kontrollitakse kodulindude ja haudemunade liikumist asjaomases tsoonis;

c) keelatud on kodulindude viimine tsoonist välja esimese 15 päeva jooksul, v.a. juhul, kui linnud viiakse otse väljaspool järelevalvetsooni asuvasse pädeva asutuse määratud tapamajja. Sellisel kodulinnulihal peab olema direktiivi 91/494/EMÜ artiklis 5 sätestatud tervisemärk;

d) keelatud on haudemunade väljaviimine järelevalvetsoonist, v.a juhul, kui munad viiakse pädeva asutuse määratud haudejaama. Enne lähetamist tuleb munad ja nende pakendid desinfitseerida;

e) keelatud on kasutatud allapanu või linnusõnniku väljaviimine tsoonist;

f) keelatud on messid, turud, näitused ja muud kodulindude või muude lindude kogunemised;

g) ilma et see piiraks punktide a ja b sätete kohaldamist, on keelatud kodulindude transport, v.a transiitvedu suurematel maanteedel ja raudteedel.

5. Järelevalvetsoonis rakendatakse meetmeid vähemalt 30 päeva jooksul pärast nakatunud ettevõtte esialgset puhastamist ja desinfitseerimist vastavalt artiklile 11.

6. Kui tsoonid asuvad mitme liikmesriigi territooriumil, teevad asjaomaste liikmesriikide pädevad asutused lõikes 1 nimetatud piirkondade määratlemisel koostööd. Vajaduse korral määratletakse ohustatud tsoon ja järelevalvetsoon artiklis 25 sätestatud korras.

7. Kui artiklis 7 osutatud episotoloogiline uurimine kinnitab, et puhangu põhjuseks on nakkus, mis ei ole levinud, võib artiklis 25 sätestatud korras vähendada ohustatud tsoonide ja järelevalvetsoonide suurust ja lühendada asjaomaste meetmete kohaldamise aega.

Artikkel 10

Liikmesriigid tagavad, et:

a) pädev asutus määrab kindlaks korra, mis võimaldab liikmesriikidel jälgida munade, kodulindude ja kodulindudena peetavate lindude liikumist;

b) kodulindude ja/või kirjatuvide ja/või kodulindudena peetavate lindude omanikult või pidajalt nõutakse, et ta esitaks pädevale asutusele selle nõudmisel teabe tema ettevõttesse toodavate või sealt äraviidavate kodulindude ja munade kohta, samuti nende võistluste ja näituste kohta, kus asjaomased kirjatuvid on osalenud;

▼B

c) kõik kodulindude, munade, kirjatuvide ning kodulindudena peetavate lindude transpordi või turustamisega seotud isikud on võimelised andma pädevale asutusele teavet nende poolt turustatud kodulindude, munade, kirjatuvide ja kodulindudena peetavate lindude liikumise kohta ning esitama selle teabe kohta kõik üksikasjad.

Artikkel 11

Liikmesriigid tagavad, et:

a) kasutatavad desinfitseerimisvahendid ja nende kontsentratsioonid on pädeva asutuse poolt ametlikult heaks kiidetud;

b) puhastamine ja desinfitseerimine toimub ametliku järelevalve all vastavalt:

i) riikliku veterinaararsti juhistele;

ii) nakatunud ettevõtte puhastamise ja desinfitseerimise korrale, mis on sätestatud II lisas.

Artikkel 12

Proovide võtmine ja laboratoorne kontroll Newcastle'i haiguse viiruse esinemise avastamiseks toimub vastavalt III lisale.

Artikkel 13

Liikmesriigid tagavad, et pädev asutus võtab kõik vajalikud meetmed ohustatud tsoonis ja järelevalvetsoonis asuvate isikute teavitamiseks kehtestatud piirangutest ning teeb kõik vajalikud korraldused kõnealuste meetmete nõuetekohaseks rakendamiseks.

Artikkel 14

1. Liikmesriigid tagavad, et igas liikmesriigis määratakse:

a) riiklik labor, kus on olemas seadmed ja eksperdid, et igal ajal oleks võimalik täielikult määrata Newcastle'i haiguse viiruse antigeenset ja bioloogilist tüüpi ja kinnitada piirkondlikest diagnostikalaboritest saadud tulemusi;

b) riiklik labor, kus testitakse piirkondlikes laborites kasutamiseks ettenähtud reaktiive;

c) riiklik instituut või labor, kus on võimalik testida asjaomases riigis profülaktiliseks kasutamiseks lubatud või eriolukorra tarbeks varutud vaktsiinide tõhusust ja puhtust.

▼M3

2. Lõikes 1 osutatud riiklikud laborid vastutavad diagnostikastandardite ja -meetodite, reaktiivide kasutamise ja vaktsiinide testimise kooskõlastamise eest.

3. Lõikes 1 osutatud riiklikud laborid vastutavad iga liikmesriigi Newcastle'i haigusega tegelevas diagnostikalaboris kehtestatud standardite ja diagnostikameetodite kooskõlastamise eest. Sel eesmärgil:

▼B

a) võivad nad toimetada diagnostilisi reaktiive riiklikele laboritele;

b) kontrollivad nad asjaomases liikmesriigis kasutatavate diagnostiliste reaktiivide kvaliteeti;

c) korraldavad nad korrapäraselt võrdluskatseid;

d) säilitavad nad Newcastle'i haiguse viiruse isolaate, mis on seotud asjaomases liikmesriigis kinnitatud juhtudega;

e) tagavad nad piirkondlikes diagnostikalaborites saadud positiivsete tulemuste kinnitamise.

▼M3

4. Lõikes 1 osutatud riiklikud laborid teevad koostööd artiklis 15 osutatud ühenduse tugilaboriga.

5. Liikmesriigid peavad lõikes 1 osutatud riiklike laborite ja instituutide ajakohastatud loetelusid ning teevad need teistele liikmesriikidele ja üldsusele kättesaadavaks.

Käesoleva lõike ühetaolise kohaldamise üksikasjalikud eeskirjad võib vastu võtta artikli 25 lõikes 2 osutatud korras.

▼M4

Artikkel 15

1. Komisjon määrab rakendusaktidega Euroopa Liidu tugilabori Newcastle'i haiguse jaoks. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artiklis 25 osutatud kontrollimenetlusega.

2. Newcastle'i haiguse jaoks määratud Euroopa Liidu tugilabori ülesanded ja kohustused on järgmised:

a) komisjoniga konsulteerides koordineerida liikmesriikides Newcastle'i haiguse diagnoosimiseks kasutatavaid meetodeid, konkreetsemalt:

   i) liigitada, ladustada ja tarnida Newcastle'i haiguse viiruse tüvesid seroloogiliste testide jaoks ning antiseerumite valmistamiseks;

   ii) tarnida liikmesriikides tehtavate katsete ja kasutatavate reaktiivide standardiseerimise eesmärgil liikmesriikide tugilaboritele standardseerumeid ja muid võrdlusreaktiive;

   iii) koostada ja hooldada Newcastle'i haiguse viirusetüvede ja isolaatide kogu;

   iv) korraldada liidu tasandil diagnostikaprotseduuride regulaarseid võrdluskatseid;

   v) koguda ja kõrvutada andmeid ja teavet liidus kasutatavate diagnostikameetodite ja tehtud katsete tulemuste kohta;

   vi) iseloomustada Newcastle'i haiguse viiruse isolaate kõige nüüdisaegsemate olemasolevate meetodite abil, et soodustada Newcastle'i haiguse epidemioloogia paremat mõistmist;

▼M4

vii) pidada sammu Newcastle'i haiguse järelevalve, epidemioloogia ja vältimise arenguga kogu maailmas;

viii) säilitada teadmisi Newcastle'i haiguse viiruse ja muude asjakohaste viiruste kohta, et võimaldada kiiret eristusdiagnoosi;

ix) koguda põhjalikke teadmisi Newcastle'i haiguse likvideerimiseks ja tõrjeks kasutatavate immunoloogiliste veterinaarravimite valmistamise ja kasutamise kohta;

b) aidata aktiivselt kaasa Newcastle'i haiguse puhangute diagnoosimisel liikmesriikides, uurides diagnoosi kinnitamiseks, iseloomustamiseks ja epidemioloogiliseks uurimiseks laborile saadetud viirusisolaate;

c) abistada laboratoorse diagnoosi spetsialistide koolitamisel või ümberõppel vastavate tehnikate liidusisest ühtlustamist silmas pidades.

▼B

Artikkel 16

1. Liikmesriigid tagavad, et:

a) Newcastle'i haiguse vastu vaktsineerimist pädeva asutuse lubatud vaktsiinidega võib kasutada profülaktilisel eesmärgil või haiguse ilmnemise korral võetavate tõrjemeetmete täiendamiseks;

b) kasutada lubatakse üksnes vaktsiine, millel on selle liikmesriigi pädeva asutuse müügiluba, kus vaktsiini kasutatakse.

2. Lisakriteeriumid vaktsiinide kasutamise kohta Newcastle'i haiguse vastu võib kehtestada artiklis 25 sätestatud korras.

Artikkel 17

1. Liikmesriik, kus toimub vabatahtlik või kohustuslik ennetav vaktsineerimine Newcastle'i haiguse vastu, teavitab sellest komisjoni ja teisi liikmesriike.

2. Lõike 1 kohaselt esitatud teabes tuleb täpsustada:

— kasutatava vaktsiini omadused ja koostis,

— vaktsiinide jaotamise, ladustamise ja kasutamise järelevalvekord,

— kodulinnuliigid ja -kategooriad, keda võib või tuleb vaktsineerida,

— piirkonnad, kus võib või tuleb vaktsineerida,

— vaktsineerimise põhjused.

▼B

3. Liikmesriigid võivad sätestada vaktsineerimisprogrammi kehtestamise kirjatuvide jaoks. Sellisel juhul peavad nad teavitama komisjoni. Ilma et see piiraks sellise programmi kohaldamist, tagavad liikmesriigid, et võistluste ja näituste korraldajad võtavad vajalikud meetmed, nii et võistlustele ja näitustele võiks registreerida üksnes Newcastle'i haiguse vastu vaktsineeritud kirjatuvisid.

4. Käesoleva artikli kohaldamise üksikasjalikud eeskirjad, eelkõige seoses vastuvõetavate kriteeriumidega, ning erandid, mis võidakse teha liikmesriigi sanitaarseisundit arvesse võttes, määratakse kindlaks artiklis 25 sätestatud korras.

Artikkel 18

1. Liikmesriigid tagavad, et kui Newcastle'i haiguse esinemine on kinnitatud, võib pädev asutus muude käesolevas määruses sätestatud tõrjemeetmete täiendamiseks määrata kindlaks territooriumi ja ajavahemiku, kus ning mille jooksul toimub asjaomaste kodulinnuliikide kiire ja süstemaatiline vaktsineerimine (erakorraline vaktsineerimine) ametliku kontrolli all. Erakorralist vaktsineerimist kohaldav liikmesriik teavitab komisjoni ja teisi liikmesriike Newcastle'i haiguse olukorrast ja erakorralise vaktsineerimise programmist otsusega 68/361/EMÜ ([1]) loodud alalises veterinaarkomitees.

2. Lõikes 1 osutatud juhul on keelatud kodulindude vaktsineerimine ja revaktsineerimine ettevõttes, mille suhtes kohaldatakse artiklis 4 osutatud piiranguid.

3. Lõikes 1 osutatud juhul:

a) vaktsineeritakse asjaomased linnuliigid niipea kui võimalik;

b) peavad kõik asjaomastesse linnuliikidesse kuuluvad ning vaktsineerimispiirkonnas sündinud või sinna toodud linnud olema vaktsineeritud;

c) peavad kõik asjaomastesse liikidesse kuuluvad ja vaktsineerimispiirkonnas peetavad kodulinnud jääma kõnealusesse piirkonda kogu lõikes 1 sätestatud vaktsineerimise ajal, v.a:

— ühepäevased tibud, kes viiakse vaktsineerimispiirkonnas asuvasse ettevõttesse, kus nad vaktsineeritakse,

— kodulinnud, kes viiakse viivitamatuks tapmiseks otse tapamajja. Kui tapamaja asub väljaspool vaktsineerimispiirkonda, lubatakse linde transportida alles pärast seda, kui riiklik veterinaararst on ettevõttes läbi viinud tervishoiukontrolli;

([1]) EÜT L 255, 18.10.1968, lk 23.

▼B

d) võib pärast punktis a sätestatud vaktsineerimise lõppu lubada vaktsineerimispiirkonnast välja viia:

— lihatootmiseks ettenähtud ühepäevaseid tibusid, kes viiakse ettevõttesse, kus nad vaktsineeritakse; asjaomane ettevõte peab olema järelevalve all, kuni sinnatoodud kodulinnud on tapetud,

— rohkem kui 21 päeva varem vaktsineeritud kodulinde, kes on ette nähtud viivitamatuks tapmiseks,

— rohkem kui 21 päeva varem vaktsineeritud kodulindudelt pärit haudemune; enne lähetamist tuleb munad ja nende pakendid desinfitseerida.

4. Lõike 3 punktides b ja d sätestatud meetmeid kohaldatakse kolme kuu jooksul pärast lõikes 1 osutatud vaktsineerimise lõppu; meetmete kohaldamist võib pikendada kolme kuu võrra üks kord või korduvalt.

5. Erandina lõike 3 punktidest a ja b võib pädev asutus vabastada teatavad erilise teadusliku väärtusega linnukarjad süstemaatilisest vaktsineerimisest, tingimusel et pädev asutus võtab kõik vajalikud meetmed asjaomaste lindude tervise kaitseks ning teeb neile korrapäraselt seroloogilist kontrolli.

6. Komisjon jälgib haiguse olukorra arengut ning võib vajaduse korral teha artiklis 25 sätestatud korras otsuse, eelkõige seoses liikumise kontrolli ja vaktsineerimisega.

Artikkel 19

1. Kui kirjatuvide või kodulindudena peetavate lindude puhul kahtlustatakse nakatumist Newcastle'i haigusesse, tagavad liikmesriigid, et riiklik veterinaararst algatab kõnealuse haiguse esinemise kinnitamiseks või ümberlükkamiseks viivitamata ametliku uurimismenetluse; eelkõige võtab riiklik veterinaararst proovid laboriuuringute jaoks või laseb sellised proovid võtta.

2. Niipea kui pädevale asutusele on nakatumiskahtlusest teatatud, võtab ta asjaomase ettevõtte või tuvila ametliku järelevalve alla ning keelab tuvilast või ettevõttest välja viia tuvisid või kodulindudena peetavaid linde ning kõike muud, mis võiks Newcastle'i haigust edasi kanda.

3. Lõigetes 1 ja 2 sätestatud meetmeid ei tühistata enne, kui riiklik veterinaararst on Newcastle'i haiguse kahtluse välistanud.

4. Niipea kui Newcastle'i haiguse esinemine on ametlikult kinnitatud, nõuab pädev asutus muu hulgas:

a) artikli 5 lõike 1 punktides a, b, e ja f sätestatud tõrje- ja likvideerimismeetmete kohaldamist Newcastle'i haigusesse nakatunud kirjatuvide või kodulindudena peetavate lindude ning saastunud tuvilate suhtes; või

▼B

b) vähemalt

i) tuvide või kodulindudena peetavate lindude liikumiskeelu kehtestamist väljaspool tuvilat või ettevõtet vähemalt 60 päeva jooksul pärast Newcastle'i haiguse kliiniliste tunnuste kadumist;

ii) saastuda võinud ainete või jäätmete hävitamist või töötlemist. Töötlemisega tuleb tagada asjaomases materjalis leiduva Newcastle'i viiruse ning punktis i osutatud 60 päeva jooksul kogunenud jäätmete täielik hävitamine;

c) episotoloogilist uurimist vastavalt artiklile 7.

▼M4

5. Kui see on vajalik käesolevas artiklis ettenähtud meetmete nõuetekohaseks kohaldamiseks, esitavad liikmesriigid komisjonile alalises taime-, looma-, toidu- ja söödakomitees teabe haiguse olukorra ning kohaldatavate tõrjemeetmete kohta.

6. Komisjon võib rakendusaktidega sätestada eeskirjad seoses teabega, mida liikmesriigid peavad komisjonile vastavalt käesoleva artikli lõikele 5 esitama. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artiklis 25 osutatud kontrollimenetlusega.

▼B

Artikkel 20

1. Rahvusvahelistelt transpordivahenditelt, nt laevadelt, maismaasõidukitelt või lennukitelt pärit vedelaid toidujäätmeid on keelatud kasutada kodulindude söötmiseks; sellised vedelad toidujäätmed kogutakse kokku ja hävitatakse ametliku järelevalve all.

2. Muid kui lõikes 1 määratletud vedelaid toidujäätmeid või kodulindude jäänuseid võib lubada kodulindude söötmiseks üksnes pärast kuumtöötlemist nõuetekohaste seadmetega, millega tagatakse, et haigus ei kandu edasi ning et Newcastle'i haiguse viirus hävib.

3. Vajaduse korral näeb komisjon artikli 25 lõikes 2 sätestatud korras ette lõike 2 rakendamise üksikasjalikud eeskirjad.

▼M4

Artikkel 21

1. Iga liikmesriik koostab situatsiooniplaani, milles täpsustatakse Newcastle'i haiguse puhangu korral võetavad riiklikud meetmed. Vajaduse korral ajakohastatakse situatsiooniplaani, võttes arvesse olukorra muutusi.

Situatsiooniplaani alusel peab olema võimalik juurdepääs rajatistele, seadmetele, töötajatele ning kõigile muudele Newcastle'i haiguse puhangu kiireks ja tulemuslikuks likvideerimiseks vajalikele materjalidele. Selles peavad olema täpselt märgitud nõuded, mida liikmesriik erakorralise vaktsineerimise korral vaktsiinidele esitab.

▼M4

2. Situatsiooniplaan ja kõik selle ajakohastused esitatakse komisjonile.

3. Komisjon vaatab situatsiooniplaanid ja kõik nende ajakohastused läbi, et teha kindlaks, kas need võimaldavad soovitud eesmärke saavutada, ja soovitab asjaomasele liikmesriigile vajalikke muudatusi, et tagada eelkõige nende vastavus teiste liikmesriikide situatsiooniplaanidega.

Komisjon kiidab situatsiooniplaani ja kõik selle ajakohastused, mida on vajaduse korral muudetud, heaks kooskõlas artiklis 25 osutatud kontrollimenetlusega.

4. Komisjon võib rakendusaktidega kehtestada kriteeriumid, mida liikmesriigid peavad situatsiooniplaanide koostamisel kohaldama. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artiklis 25 osutatud kontrollimenetlusega.

▼B

Artikkel 22

Komisjoni eksperdid võivad koostöös pädevate asutustega teha kohapealseid kontrolle, kui see on vajalik käesoleva direktiivi ühtseks kohaldamiseks. Selleks võivad eksperdid kontrollida representatiivset osa ettevõtetest, et veenduda, kas pädevad asutused kontrollivad käesoleva direktiivi nõuete täitmist asjaomaste ettevõtete poolt. Komisjon teatab liikmesriikidele kontrollide tulemusest.

Liikmesriik, kelle territooriumil kontroll läbi viiakse, annab ekspertidele kogu vajaliku abi nende ülesannete täitmiseks.

Käesoleva artikli rakendamise üldsätted määratakse kindlaks artiklis 25 ettenähtud korras.

Artikkel 23

Üksikasjalikud eeskirjad, mis reguleerivad ühenduse rahalist toetust käesoleva direktiivi kohaldamisega seotud meetmete puhul, on sätestatud otsuses 90/424/EMÜ.

Artikkel 24

Vajaduse korral muudab nõukogu lisasid komisjoni ettepanekul kvalifitseeritud häälteenamusega, eelkõige selleks, et võtta arvesse teadustöö ja diagnostikameetodite arengut.

▼**M4**

Artikkel 25

1. Komisjoni abistab Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 178/2002 ([1]) artikli 58 lõike 1 kohaselt moodustatud alaline taime-, looma-, toidu- ja söödakomitee. Nimetatud komitee on komitee Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 182/2011 ([2]) tähenduses.

2. Käesolevale artiklile viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5.

▼**B**

Artikkel 26

1. Liikmesriigid jõustavad käesoleva direktiivi järgimiseks vajalikud õigusnormid enne 1. oktoobrit 1993. Liikmesriigid teatavad sellest viivitamata komisjonile.

Kui liikmesriigid need meetmed vastu võtavad, lisavad nad nendesse meetmetesse või nende meetmete ametliku avaldamise korral nende juurde viite käesolevale direktiivile. Viitamise viisi näevad ette liikmesriigid.

2. Liikmesriigid edastavad komisjonile siseriiklike õigusnormide tekstid, mis nad on vastu võtnud käesoleva direktiivi reguleerimisalas.

Artikkel 27

Käesolev direktiiv on adresseeritud liikmesriikidele.

([1]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 28. jaanuari 2002. aasta määrus (EÜ) nr 178/2002, millega sätestatakse toidualaste õigusnormide üldised põhimõtted ja nõuded, asutatakse Euroopa Toiduohutusamet ja kehtestatakse toidu ohutusega seotud menetlused (EÜT L 31, 1.2.2002, lk 1).

([2]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisvolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13).

▼B

I LISA

LUBA MUNADE VÄLJAVIIMISEKS ETTEVÕTTEST VASTAVALT KÄESOLEVA DIREKTIIVI ARTIKLI 4 LÕIKE 2 PUNKTI e TINGIMUSTELE

Vastavalt artikli 4 lõike 2 punkti e sätetele pädeva asutuse väljaantud luba munade väljaviimiseks taudikahtlasest ettevõttest munatoodete tootmiseks ja töötlemiseks vastavalt direktiivi 89/437/EMÜ artikli 6 lõike 1 sätetele heakskiidetud ettevõttesse, edaspidi "määratud ettevõte", peab vastama järgmistele tingimustele:

1) selleks, et mune lubataks taudikahtlasest ettevõttest välja viia:

   a) peavad need vastama direktiivi 89/437/EMÜ lisa IV peatükis sätestatud nõuetele;

   b) tuleb need saata otse taudikahtlasest ettevõttest määratud ettevõttesse; taudikahtlase ettevõtte ametlik veterinaararst peab iga partii enne lähetamist pitseerima ning partii peab jääma pitseerituks, kuni see on transporditud määratud ettevõttesse;

2) taudikahtlase ettevõtte ametlik veterinaararst teatab määratud ettevõtte eest vastutavale pädevale asutusele kavatsusest sinna mune saata;

3) määratud ettevõtte eest vastutav pädev asutus tagab, et:

   a) lõike 1 punktis b osutatud munad on alates saabumisest kuni töötlemiseni teistest munadest eraldatud;

   b) selliste munade koori käsitatakse kõrge riskiteguriga materjalina vastavalt direktiivi 90/667/EMÜ ([1]) artikli 2 lõikele 2 ning neid käideldakse vastavalt kõnealuse direktiivi II peatüki nõuetele;

   c) pakkematerjal, lõike 1 punktis b osutatud munade transpordiks kasutatavad sõidukid ning munadega kokkupuutuvad kohad tuleb puhastada ja desinfitseerida nii, et Newcastle'i haiguse viirus häviks täielikult;

   d) taudikahtlase ettevõtte ametlikku veterinaararsti teavitatakse kõikidest töödeldud munade partiidest.

([1]) Nõukogu 27. novembri 1990. aasta direktiiv 90/667/EMÜ, millega kehtestatakse veterinaareeskirjad loomsete jäätmete kõrvaldamise, ümbertöötamise ja turuleviimise kohta ning haigustekitajate vältimise kohta loomset päritolu või kalast valmistatud loomasöötades ning muudetakse direktiivi 90/425/EMÜ (EÜT L 363, 27.12.1990, lk 51).

▼B

II LISA

NAKATUNUD ETTEVÕTTE PUHASTAMINE JA DESINFITSEERIMINE

I. **Esialgne puhastamine ja desinfitseerimine**

a) Niipea kui kodulindude korjused on hävitamiseks ära viidud, tuleb ruumide neid osi, kus asjaomaseid linde peeti, ning tapmise või tapajärgse kontrolli ajal saastunud muude hoonete, hoovide vms osi pihustada desinfitseerimisvahenditega, mis on kasutamiseks heaks kiidetud käesoleva direktiivi artikli 11 kohaselt.

b) Lindudelt või munadelt pärit kude, mis võis saastata hooneid, hoove, riistu vms, tuleb hoolikalt kokku koguda ning hävitada koos korjustega.

c) Kasutatud desinfitseerimisvahend peab jääma pindadele vähemalt 24 tunniks.

II. **Lõplik puhastamine ja desinfitseerimine**

a) Kõikidelt pindadelt tuleks rasvatustamisainega eemaldada rasv ja mustus ning pinnad tuleks pesta veega.

b) Pärast punktis a kirjeldatud pesemist tuleks pindadele pihustada desinfitseerimisvahendit.

c) Seitsme päeva pärast tuleks pindu töödelda rasvatustamisainega, pesta külma veega, pihustada pindadele desinfitseerimisvahendit ning pesta uuesti veega.

d) Kasutatud allapanu ja sõnnikut tuleb töödelda meetodil, mis tapab viiruse. See meetod peab sisaldama vähemalt ühte järgmistest toimingutest:

i) materjal põletatakse või seda töödeldakse auruga temperatuuril 70 °C;

ii) materjal maetakse piisavalt sügavale, et sellele ei pääseks ligi kahjurid ega metslinnud;

iii) materjal laotakse kuhja, niisutatakse (kui see on vajalik käärimise soodustamiseks) ja kaetakse soojuse säilitamiseks kinni, nii et temperatuur on püsivalt 20 °C, ning hoitakse kaetult 42 päeva, et sellele ei pääseks ligi kahjurid ega metslinnud.

▼B

III LISA

NEWCASTLE'I HAIGUSE KINNITAMISE JA ERISTUSDIAGNOOSI DIAGNOSTIKAMEETODID

Järgmiseid meetodeid Newcastle'i haiguse viiruste isolatsiooniks ja iseloomustamiseks tuleks käsitada suuniste ja miinimumkriteeriumidena haiguse diagnoosimisel.

Newcastle'i haigust põhjustav viirus on *Paramyxoviridae* prototüüp-viirus. Tänapäeval on üheksa seroloogiliselt eristatavat lindude paramüksoviiruste rühma, mida tähistatakse lühenditega PMV-1–PMV-9. Kõik Newcastle'i haiguse viirused kuuluvad rühma PMV-1. Newcastle'i haiguse kinnitamise ja eristusdiagnoosi diagnostikameetodite puhul kasutatakse järgmist mõistet:

Newcastle'i haigus on lindude infektsioon, mida põhjustab paramüksoviirus-1 tüvi, mille intratserebraalse patogeensuse indeks (ICPI) ühepäevastel tibudel on kõrgem kui 0,7.

1. PEATÜKK

Proovide võtmine ja töötlemine

1. *Proovid*

   Kloaagi-tampooniproovid (või fekaalid) ning hingetoru-tampooniproovid haigetelt lindudelt; fekaalid või soolesisaldis, ajukude, hingetoru, kopsud, maks, põrn ning muud ilmselt kahjustatud elundid hiljuti surnud lindudelt.

2. *Proovide töötlemine*

   Lõikes 1 osutatud elunditest ja kudedest võib kokku panna liitproovi, kuid oluline on fekaale töödelda eraldi. Tampooniproovid tuleks asetada piisavasse kogusesse antibiootikumi söötmesse, nii et need oleksid täielikult kaetud. Roojaproovid ja elundid tuleks homogeenida (suletud segistis või uhmri ja nuia ning steriilse liiva abil) antibiootikumi söötmes ning valmistada neist 10–20 % (w/v) suspensioonid söötmes. Suspensioone tuleks hoida umbes kaks tundi ümbritseva õhu temperatuuril (või pikema aja jooksul 4 °C juures) ning seejärel selitada tsentrifuugides (nt 800–1000 g juures 10 minutit).

3. *Antibiootikumi sööde*

   Eri laborites on edukalt kasutatud mitmeid antibiootikumi söötmeid ning II lisas osutatud laborid on võimelised iga asjaomase riigi puhul nõu andma. Roojaproovide puhul on nõutav kõrge antibiootikumide kontsentratsioon ning tüüpiline segu on 10000 ühikut (milliliitrites) penitsilliini, 10 mg streptomütsiini, 0,25 mg gentamütsiini ja 5000 ühikut mükostatiini fosfaatpuhvri lisandiga keedusoolalahuse ml kohta. Neid sisaldusi võib vähendada kuni viis korda kudede ning hingetoru-tampooniproovide puhul. Klamüüdia tõrjeks võib lisada 50 mg/ml oksütetratsükliini. Söötme valmistamisel tuleb pärast antibiootikumide lisamist kindlasti kontrollida pH-d ning reguleerida see vahemikku 7,0–7,4.

2. PEATÜKK

Viiruse isolatsioon

Viiruse isolatsioon embrüonaalses staadiumis olevates kanamunades

Nakatamiseks tuleks 0,1–0,2 ml selitatud supernatanti viia vähemalt nelja embrüonaalses staadiumis oleva ning 8–10 päeva inkubeeritud kanamuna allantoisi õõnde. Ideaaljuhul peaksid kõnealused munad olema pärit erilisest patogeenivabast karjast, kuid kui see on raskendatud, võib kasutada mune, mis on saadud karjast, mille puhul on tõestatud, et see on vaba Newcastle'i haiguse viiruse antikehadest. Nakatatud mune hoitakse 37 °C juures ning valgustatakse iga

▼B

päev läbi. Surnud või surevate embrüotega munad jahutatakse temperatuurini 4 °C ja kontrollitakse allantoisi-amnionivedeliku hemaglutinatsiooni, kuus päeva pärast nakatamist toimitakse samamoodi kõikide ülejäänud munadega. Kui hemaglutinatsiooni ei täheldata, korratakse eespool kirjeldatud protseduuri, kasutades inokulaadina allantoisi-amnionivedelikku.

Kui avastatakse hemaglutinatsioon, tuleks kultiveerimisega kindlaks teha saastumine bakteritega. Kui proovis leidub baktereid, võib vedelikud filtrida 450 nm membraanfiltriga, lisada antibiootikumid ning saadud seguga nakatada embrüonaalses staadiumis olevad munad eespool kirjeldatud viisil.

3. PEATÜKK

Eristusdiagnoos

1. *Esialgne eristamine*

Kõik hemaglutinatsiooni tekitavad viirused tuleks saata II lisas osutatud riiklikku laborisse täielikuks identifitseerimiseks, iseloomustamiseks ja patogeensustestide tegemiseks. Siiski on oluline, et Newcastle'i haiguse ajutisi tõrjemeetmeid, mille eesmärk on piirata viiruse levikut, rakendatakse niipea kui võimalik ning et piirkondlikud laborid on võimelised kindlaks tegema Newcastle'i haiguse viiruse esinemist. Hemaglutinatsiooni põhjustavaid vedelikke tuleks seepärast kasutada 5. ja 6. peatükis kirjeldatud hemaglutinatsiooni inhibitsiooni testis. Positiivset inhibitsiooni, s.o vähemalt 2^4 Newcastle'i haiguse viirusspetsiifilise polüklonaalse antiseerumi puhul, mille tiiter on vähemalt 2^9, saab kasutada esialgseks identifitseerimiseks, mis võimaldab kehtestada ajutisi tõrjemeetmeid.

2. *Kinnitav identifitseerimine*

Riiklik labor peaks tegema kõigi hemaglutineerivate agensite täieliku eristusdiagnoosi. Newcastle'i haiguse viiruse esinemist kinnitatakse jälle inhibitsiooni abil hemaglutinatsiooni inhibitsiooni testides kanade monospetsiifiliste antiseerumitega. 7. peatükis kirjeldatud intratserebraalse patogeensuse indeksi testid tuleks teha kõikide positiivsete isolaatidega. Patogeensuse indeks üle 0,7 näitab viiruse esinemist ning sellisel juhul tuleb täielikult rakendada tõrjemeetmeid.

Hiljutine areng Newcastle'i haiguse viiruste tüübi määramisel, eelkõige monoklonaalsete antikehade meetodite osas, võimaldab tüvesid ja isolaate rühmitada. Eelkõige on kättesaadavad mõned monoklonaalsed antikehad, mis on omased ühenduse territooriumil kasutatavatele vaktsiinitüvedele ning mida võib kasutada lihtsates hemaglutinatsiooni inhibitsiooni testides.

Kuna elusvaktsiini tüvesid võib sageli isoleerida kodulindudelt võetud proovidest, on ilmne eelis, kui need identifitseeritakse kiiresti II lisas osutatud riiklikus laboris. Selliseid monoklonaalseid antikehi peaks varuma artiklis 14 osutatud ühenduse tugilabor, kes saadab need edasi riiklikele laboritele, et võimaldada vaktsiiniviiruste isolatsiooni kinnitamist.

Riiklikud laborid esitavad kõik hemaglutineerivad agensid ühenduse tugilaborile.

3. *Isolaatide tüübi täiendav määramine ja nende iseloomustamine*

Ühenduse tugilabor peaks võtma riiklikest laboritest vastu kõik hemaglutinatsiooni tekitavad viirused täiendavateks antigeeni- ja geeniuuringuteks, et kooskõlas tugilabori funktsioonide ja kohustustega oleks võimalik paremini mõista haigus(t)e episotoloogiat ühenduses.

▼B

4. PEATÜKK

Kiirtestid Newcastle'i haiguse viiruse ja antikehade avastamiseks

Järgnevalt on lühidalt kirjeldatud kiirteste Newcastle'i haiguse viiruse avastamiseks vaktsineeritud lindudel ning antikehade avastamiseks vaktsineerimata lindudel.

1. *Newcastle'i haiguse viiruse avastamine*

Nakkuse diagnoosimiseks vaktsineeritud lindudel on kasutatud mitmeid kiirteste, mille abil avastatakse Newcastle'i haiguse antikehad otse. Praegusel ajal kõige sagedamini kasutatavad testid on hingetoru pikilõigete fluorestseeruvate antikehade test ja aju peroksidaasi antikehade test. Ei ole alust kahelda, et Newcastle'i haiguse viiruse nakkuste puhul ei võiks kasutada ka teisi otseseid antigeeni määramise teste.

Selliste testide puuduseks on see, et on raskendatud kõikide võimalike Newcastle'i haiguse viiruse paljunemiskohtade uurimine vaktsineeritud lindude puhul. Nii näiteks ei välista tõendite puudumine viiruse esinemise kohta hingetorus viiruse paljunemist sooles. Newcastle'i haiguse diagnoosimisel ei soovitata tavapäraseks kasutamiseks ühtki otsest määramismeetodit, kuigi teatavatel asjaoludel võivad sellised testid olla kasulikud.

2. *Antikehade avastamine vaktsineerimata lindude puhul*

Enamik Newcastle'i haiguse diagnostikaga tegelevatest laboritest tunnevad hemaglutinatsiooni inhibitsiooni testi ning allpool kirjeldatud soovitused käsitlevad kõnealuse testi kasutamist viiruse antikehade mõõtmiseks. Viiruse antikehade määramiseks võib edukalt kasutada ka ensüümset immunosorbenttesti (ELISA). Kui soovitakse kasutada ELISAt piirkondliku labori tasandil, on soovitatav, et testi tegemist jälgiks II lisas osutatud riiklik labor.

a) P r o o v i d

Vereproovid tuleks alla 20 linnu suuruste karjade puhul võtta karja kõikidelt lindudelt ning suuremate karjade puhul 20 linnult (sellega saadakse karja suurusest sõltumata 99 % tõenäosus vähemalt ühe positiivse seerumi avastamiseks, juhul kui vähemalt 25 % karjast on positiivne). Verel tuleks lasta hüübida ning seerum testimiseks eraldada.

b) A n t i k e h a d e u u r i n g

Üksikute seerumiproovide puhul tuleks testida nende võimet inhibeerida Newcastle'i haiguse viiruse hemaglutineerivat antigeeni 6. peatükis määratletud standardsete hemaglutinatsiooni inhibitsiooni testide puhul.

On erinevaid arvamusi selle kohta, kas HI-testi jaoks tuleks kasutada 4 või 8 hemaglutiniini ühikut. Ilmselt on mõlemad variandid võimalikud ning valik peaks jääma riiklike laborite teha. Kasutatav antigeen mõjutab siiski sisaldust, mille puhul käsitatakse seerumit positiivsena: 4 hemaglutineeriva ühiku puhul on positiivse seerumi tiiter vähemalt 2^4 ning 8 hemaglutineeriva ühiku puhul vähemalt 2^3.

5. PEATÜKK

Hemaglutinatsioonitest (HA-test)

Reaktiivid

1. Fosfaadiga puhverdatud isotooniline soolalahus (0,05 M), pH 7,0–7,4.

▼B

2. Erütrotsüüdid, mis on võetud vähemalt kolmelt eriliselt patogeenivabalt kanalt (kui see ei ole võimalik, võib verd võtta korrapärase järelevalve all olevatelt Newcastle'i haiguse viiruse antikehadest vabadelt lindudelt) ning pandud kokku liitprooviks võrdses koguses Alseveri lahuses. Rakke tuleks enne kasutamist pesta kolm korda fosfaatpuhvri lisandiga keedusoolalahuses. Testi jaoks soovitatakse 1 % (hematokritarv) suspensiooni fosfaatpuhvri lisandiga keedusoolalahuses.

3. Standardantigeenina soovitatakse kasutada Newcastle'i haiguse viiruse tüve Ulster 2C.

Töö käik

a) Plastmassist mikrotiiterplaadi igasse auku valatakse 0,025 ml fosfaatpuhvri lisandiga keedusoolalahust (kasutada tuleks V-kujulise põhjaga auke).

b) Esimesse auku lisatakse 0,025 ml viirussuspensiooni (nt allantoisivedelikku).

c) Mikrotiiter-lahjendaja abil tehakse viirusest järjest kahekordsed lahjendused üle kogu plaadi (1:2 – 1:4096).

d) Igasse auku lisatakse veel 0,025 ml fosfaatpuhvri lisandiga keedusoolalahust.

e) Igasse aku lisatakse 0,025 ml 1 % erütrotsüüte.

f) Segatakse kergelt koputades ning viiakse temperatuurini 4 °C.

g) Tulemused loetakse plaatidelt 30–40 minutit hiljem, kui kontrollaugud on settinud. Tulemuste lugemiseks kallutatakse plaati kergelt ning jälgitakse, kas erütrotsüüdid voolavad tilgakujuliselt või mitte. Hemaglutinatsioonita aukudes peaks voolu kiirus olema sama mis viiruseta kontrollaukudes.

h) Hemaglutinatsiooni tiiter on kõrgeim lahjendus, mille puhul tekib erütrotsüütide aglutinatsioon. Asjaomast lahjendust võib käsitada selliselt, et see sisaldab ühte hemaglutineerivat ühikut. Täpsem meetod hemaglutinatsiooni tiitri määramiseks on viiruse hemaglutinatsioonitest esialgsete lahjenduste väikese ulatuse puhul, st 1:3, 1:4, 1:5, 1:6 jne. Seda meetodit soovitatakse kasutada antigeeni täpseks ettevalmistamiseks hemaglutinatsiooni inhibitsiooni testide jaoks (vt 6. peatükk).

6. PEATÜKK

Hemaglutinatsiooni inhibitsiooni test (HI-test)

Reaktiivid (vt 5. peatükk)

a) Fosfaatpuhvri lisandiga keedusoolalahus.

b) Viirust sisaldav allantoisivedelik, mida on lahjendatud fosfaatpuhvri lisandiga keedusoolalahusega ning mis sisaldab 4 või 8 hemaglutineerivat ühikut 0,025 ml kohta.

c) 1 % kana erütrotsüüdid.

d) Kana negatiivne kontrollseerum.

e) Positiivne kontrollseerum.

Töö käik

a) Plastmassist mikrotiiterplaadi igasse auku valatakse 0,025 ml fosfaatpuhvri lisandiga keedusoolalahust (V-kujulise põhjaga augud).

b) Plaadi esimesse auku pannakse 0,025 ml seerumit.

c) Mikrotiiter-lahjendaja abil tehakse seerumist järjest kahekordsed lahjendused üle kogu plaadi.

d) Lisatakse 0,025 ml lahjendatud allantoisivedelikku, mis sisaldab 4 või 8 hemaglutineerivat ühikut.

e) Segatakse kergelt koputades ning plaat jäetakse seisma vähemalt 60 minutiks temperatuurile 4 °C või vähemalt 30 minutiks toatemperatuurile.

▼B

f) Igasse auku lisatakse 0,025 ml 1 % erütrotsüüte.

g) Segatakse kergelt koputades ning viiakse temperatuurile 4 °C.

h) Tulemused loetakse plaatidelt 30–40 minutit hiljem, kui kontrollerütrotsüüdid on settinud. Selleks kallutatakse plaati kergelt ning uuritakse, kas erütrotsüüdid voolavad tilgakujuliselt või mitte ning sama kiirusega nagu kontrollaugud, mis sisaldavad üksnes erütrotsüüte (0,025 ml) ja fosfaatpuhvri lisandiga keedusoolalahust (0,05 ml).

i) HI-tiiter on kõrgeim antiseerumi lahjendus, mis tekitab 4 või 8 viirusühiku täieliku inhibitsiooni (hemaglutineerivate ühikute nõutava sisalduse kinnitamiseks tuleks iga testi puhul teha ka hemaglutinatsiooni tiitrimine).

j) Tulemused kehtivad juhul, kui 4 hemaglutineeriva ühiku puhul saadakse negatiivse kontrollseerumiga tiiter alla 2^3 või 8 hemaglutineeriva ühiku puhul alla 2^2 ning tiiter, mis on positiivse kontrollseerumi teadaolevast tiitrist ühe lahjenduse võrra erinev.

7. PEATÜKK

Intratserebraalse patogeensuse indeksi test

1) Äsja kogutud nakkuslik allantoisi vedelik (hemaglutinatsiooni tiiter üle 2^4) lahjendatakse 1:10 steriilses isotoonilises soolalahuses (antikehi kasutada ei tohi).

2) 0,05 ml lahjendatud viirust süstitakse intratserebraalselt 10 ühepäevasele tibule (st 24–40 tundi pärast koorumist). Tibud peaksid olema koorunud munadest, mis on pärit erilisest patogeenivabast karjast.

3) Linde uuritakse iga 24 tunni järel kaheksa päeva jooksul.

4) Igal vaatlusel antakse igale linnule hinne: 0 = terve, 1 = haige, 2 = surnud.

5) Indeks arvutatakse järgmise näite kohaselt:

Kliinili- sed tunnused	Päevi pärast nakatamist (lindude arv)									
	1	2	3	4	5	6	7	8	Kokku	Sum- ma
terve	10	4	0	0	0	0	0	0	14 × 0	= 0
haige	0	6	10	4	0	0	0	0	20 × 1	= 20
surnud	0	0	0	6	10	10	10	10	46 × 2	= 92
									Kokku = 112	
Indeks = keskmine hinne linnu kohta ühe vaatluse käigus = 112/80 = 1,4										

8. PEATÜKK

Laikude moodustamise võime hindamine

1) Tavaliselt on kõige parem kasutada viiruse lahjenduste rida, et tagada plaadil optimaalne arv laike. Piisama peaks kümnekordsetest lahjendustest kuni 10^{-7} fosfaatpuhvri lisandiga keedusoolalahuses.

2) 5 cm läbimõõduga Petri tassides valmistatakse ühinenud monokihid tibu embrüorakkudest või sobiv rakuliin (nt Madin-Darby veise neer).

3) 0,2 ml iga viiruselahjendust lisatakse kahte Petri tassi ja lastakse viirusel imenduda 30 minutit.

▼B

4) Nakatatud rakud pestakse kolm korda fosfaatpuhvri lisandiga keedusoolalahusega ning kaetakse asjakohase söötmega, mis sisaldab 1 % agarit (w/v) ja 0,01 mg/ml trüpsiini või ei sisalda trüpsiini. Oluline on, et kattesöötmele ei lisataks seerumit.

5) Pärast 72tunnist inkubeerimist 37 °C juures peaksid laigud olema piisavalt suured. Laigud on kõige paremini nähtavad, kui katteks olev agar eemaldatakse ja rakkude monokiht värvitakse kristallvioletiga (0,5 % w/v) 25 % v/v etanoolis.

6) Kõikide viiruste puhul peaks tekkima selged laigud, kui viirusi inkubeeritakse trüpsiini juuresolekul kattekihis. Kui trüpsiin kattekihis puudub, tekivad laigud üksnes kanade suhtes virulentsete viiruste puhul.

▼M3

_____

▼M4

_____